

Yli 70 -vuotiaiden kontaktointi kotona pärjäämisen tueksi

1. Tausta

Valtioneuvosto totesi 16.3.2020 yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa, että maassa vallitsevat valmiuslaissa (1552/2019) tarkoitetut poikkeusolot. Tämän seurauksena STM antoi 20.3.2020 ohjeen ”Covid-19 aiheuttaman poikkeustilan huomioiminen perustason sosiaali –ja terveydenhuollon palvelujen toiminnassa”. Ohjeessa todetaan mm., että yli 70-vuotiaat veloitetaan pysymään erillään kontakteista muiden ihmisten kanssa mahdollisuuksien mukaan karanteeninomaisissa olosuhteissa. Kunnissa on huomattava määrä henkilöitä, jotka eivät ole kotihoidon asiakkaita, mutta joiden avuntarpeisiin, esimerkiksi kaupassa ja apteekissa asiointiin, on nyt vastattava. Kunnan tulee tiedottaa yli 70-vuotiaita asukkaita siitä, mistä apua on tarvittaessa saatavilla.

24.3.2020 hoito- ja hoivajohtaja Anne Mikkonen esitti kunnille yhteistyökutsun asian tiimoilta, jonka jälkeen järjestettiin säännöllisiä yhteistyöpalavereita kuntien kanssa seuraavasti: 26.3, 30.3, 9.4, 15.4, 21.4 ja loppupalaveri 12.5.2020. Kokouksista tehty muistiote lähetettiin kuntiin ja tallennettiin Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän asianhallintajärjestelmä Dynastyyn asianumerolle 252/2020. Tämän lisäksi pidimme useita SOTEn sisäisiä palavereita asian tiimoilta.

2. Toimintamallin kehittäminen

Yhteistyössä kuntien kanssa kehitettiin toimintamalli niiden yli 70-vuotiaiden kuntalaisten kontaktointiin, jotka eivät olleet Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän palvelujen piirissä. Tästä toimintamallista piirrettiin prosessikuvaus, joka löytyy tästä ([linkki](#)).

Toimintamallin käyttöönotto edellytti niiden kuntalaisten kartoittamista, jotka eivät kuuluneet SOTE palvelujen piiriin. Tämä kartoitustyö tehtiin pegasos potilastietojärjestelmästä Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän tietohallinnon toimesta. Tässä yhteydessä tehtiin kuntayhtymälle [tietosuojaseloste](#) muodostetusta rekisteriaineistosta.

Jotta kunnille voitiin luovuttaa kuntakohtaiset aineistot tiedottamisvelvollisuuden täyttämiseksi, teki Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän johtava lääkäri 8.4.2020 [viranhaltijapäätöksen](#) kertaluontoisesta tietojen luovuttamisesta kunnille. Jokaisen kunnan kanssa erikseen tehtiin myös toimeksiantosopimus, jonka liitteenä oli kunnan laatima oma tietosuojaseloste muodostetun rekisteriaineiston käytöstä.

3. Projektin aikana tehty materiaalit

Jokaisella kunnalla oli käytettävissä projektin aikana laaditut yhteiset materiaalit.

- Toimeksiantosopimus ([linkki](#))
- Tietosuojaseloste pohja ([linkki](#))
- Yhteisesti esitettävät kysymykset ([linkki](#))
- Kyselypohja ([linkki](#))
- Ohjeet soittajalle ([linkki](#))

- Kotikäyntikirje ([linkki](#))
- Tiedote, joka julkaistiin paikallislehdissä ([linkki](#))

4. Toimintamallin toteuttaminen

Iisalmessa tavoiteltavia kuntalaisia oli yhteensä 3363 henkilöä. Lähtökohtana oli, että kuntalaisia lähestytään ensisijaisesti soittamalla. Jos useasta soikkokerrasta huolimatta kuntalaista ei saatu kiinni, lähetettiin paikan päälle kotipartio selvittämään tilannetta. Soittoja kuntalaisille teki Iisalmen kaupungilla kaiken kaikkiaan 65 työntekijää. Puhelut ja kotikäynnit tehtiin ajalla 8.4.-30.4.2010.

Kiuruvedellä tavoiteltavia kuntalaisia oli yhteensä 1449 ja soittajia oli kahdeksan. Yhteydenotot tehtiin pääasiassa puhelimitse. Jos kuntalaista ei useista yrityksistä huolimatta saatu kiinni puhelimitse, lähetettiin hänelle tekstiviesti ja harkinnan mukaan myös kirje. Niille kuntalaisille, joiden puhelinnumeroa ei tiedetty, lähetettiin kotiin kirje.

Sonkajärven kunnassa tavoiteltavia kuntalaisia oli yhteensä 754. Kuntalaisia lähestyttiin ensisijaisesti soittamalla. Jos soittajaa ei tavoitettu, lähetettiin lähelle tekstiviesti *"Teitä on yritetty tavoittaa Sonkajärven kunnasta. Olisimme halunneet varmistaa teidän kotona pärjäämistänne poikkeusolojen aikana. Otatteko ystävällisesti yhteyttä kuntaan puh. xxx / työntekijän nimi."* Lisäksi kaikille Sonkajärven kunnan postinumerotalueella asuville kuntalaisille (mukaan lukien myös alle 70-vuotiaat kuntalaiset) lähetettiin kirje Sonkajärven kunnan palveluista Koronaepidemian aikana.

Vieremän kunnassa kontaktointi tehtiin puhelimitse. Tavoiteltavia kuntalaisia oli yhteensä 558. Puhelinsoitot tehtiin ajalla 14.4. – 17.4.2020 ja niitä teki neljä Vieremän kunnan työntekijää. Jos kuntalaista ei tavoitettu puhelimitse, lähetettiin heille kotiin infokirje asiasta. Kirjeet postitettiin 17.4.2020.

Kaikkien kuntien osalta toimittiin niin, että jos puhelun aikana soittajalle heräsi huoli kuntalaisen kotona pärjäämisestä, tehtiin siitä huolenilmaus Ylä-Savon SOTE kuntayhtymän Ohjuriin. Ennen huolenilmauksen tekemistä, jokaiselta kuntalaiselta kysyttiin lupa huolenilmaisun tekemiseen. Tiedot näistä huolenilmauksista tehtiin keskitetysti salatun sähköpostin välityksellä. Tämän jälkeen Ohjuri otti yhteyttä kuntalaiseen ja selvitti tilannetta ja aloitti tarvittaessa kuntalaisen tarvitsemat SOTE palvelut.

Kunnille kootuissa aineistoissa oli muutamia virheellisyyksiä, joita selvitettiin projektin aikana aina kun ne tulivat esille. Aineistossa oli muutamia kuolleita henkilöitä, jotka olivat kuolleet aineiston muodostamisen jälkeen. Yhtä tapausta, jossa menehtyminen oli tapahtunut vuosia aiemmin, selvitettiin aluepegasoksesta. Syyksi paljastui se, että väestörekisterikeskuksen tieto ei ollut päivittynyt pegasos järjestelmään. Yhden alaikäisen tiedot olivat myös päätyneet listalle. Syyksi tähän paljastui väärä kirjaustapa pegasos järjestelmään. Kaksi

kappaletta oli myös sellaisia, jossa kuntalainen asui kahden kunnan rajalla, jolloin heidän nimensä oli väärän kunnan aineistossa.

5. Kooste kuntalaisten kontaktoinnista

Alla kunnittain eriteltynä millaista avuntarvetta kuntalaisilla on ollut.

Iisalmi (n=3363)

	kpl
Ei suostunut keskustelemaan	10
Ei avuntarvetta	3021
Neuvonta	211
Pika-apu	13
Huolenilmaisu	38
tiedote kotipartiolta	49

Kiuruvesi (n=1449)

	kpl
Ei suostunut keskustelemaan	6
Ei avuntarvetta	1154
Neuvonta	225
Pika-apu	0
Huolenilmaisu	6

Sonkajärvi (n=754)

	kpl
Ei tavoitettu, laitettu tekstiviesti	39
Ei suostunut keskusteluun	0
Ei avuntarvetta. Läheisapu kunnossa	626
Neuvonta	55
Huolenilmaisu	7

Vieremä (n=558)

	kpl
Ei tavoitettu, laitettu kirje	42
Tavoitettu puhelimitse	513
Huolenilmaisu	6

6. Yhteenveto

Yli 70-vuotiaiden kuntalaisten kontaktointi STM:n ohjeistuksen mukaisesti sujui hyvin ja yhteistyö kuntien kanssa oli erittäin hyvää. Kaikki, ei palvelujen piiriin kuulumattomat, kuntalaiset kontaktoitiin, joko kuntien ja Ylä-Savon SOTE

kuntayhtymän Ohjurin toimesta. Huolenilmaisten määrä (57 kpl) oli vähäinen kontaktien kokonaismäärään (n=6124) suhteutettuna, mikä on hyvä asia ja kertoo, että kuntalaisilla läheisapu toimii.

Saadun palautteen mukaan kuntalaiset myös olivat erittäin tyytyväisiä siihen, että heihin oltiin yhteydessä kotona pärjäämiseen liittyvissä asioissa. Tästä kertoo se, että niiden henkilöiden määrä, jotka eivät suostuneet keskustelemaan asian tiimoilta oli vähäinen.

Projekti saatiin vietyä hyvin läpi ja hyvässä aikataulussa. Tämä kuitenkin vaati kunnilta suurta työpanosta, josta heille erittäin suuri kiitos.

Loppupalaverissa, joka pidettiin 12.5.2020 todettiin, että tällä projektilla on saatu vastattua hyvin kuntalaisten tiedottamiseen ja tukemiseen pandemiatilanteessa. Tällä hetkellä ryhmän aktiiviselle toimimiselle ja kokoontumiselle ei ole tarvetta. Yhteisesti sovitaan, että ryhmä laitetaan niin sanotusti lepotilaan. Ryhmä kutsutaan koolle tarvittaessa.